

ייקוב הדין את ההר. איש לא יעמוד בפניו

ועדת חקירה!

חקירה צריכה להיות. ועדת-חקירה ממלכתית צריכה לקום. זוהי רשימה כה מובנת-מאלה, כה הכרחית, עד כי אין מנוס ממנה. אם ינסה השלטון לעמוד כפניה ולסכלה, יטואטא השיר לטון ממקומו — או שייגרס למירקס המדינה נזק שלא יהיה ניתן לתיקון.

הדרישה לזעזוע-חקירה ממלכתית פורצת מלב-ליבו של הציבור. חוש-הצדק שלו תובע זאת. שאיפתו לגילוי האמת ולעשיית דין. ייתכן שאין לכך שום מקור רציונאלי. ייתכן שחוש-הצדק, השאיפה לאמת ולדין הם גורמים בלתי-רציונאליים, בלתי-הגיוניים. אך אין לו לשליט המתעלם מהם! ואין לו לשילטון המעמיד את עצמו כמחסום בדרכם!

השאיפה לצדק, לאמת ולדין מציינים את הטובים שבעמים. אל נתייהר ואל נטען כי אנהנו העם היחיד בעולם הנושא בליבו שאיפה זו. אך הדרישה הזאת עוברת כחוט-השני בתולדות עמנו. היא מהדהדת ברסי ההיסטוריה שלנו, מאז ימייקדם ועד עצם היום הזה. היא הבסיס למיתוס הלאומי שלנו.

שמיר ופרס הם גמדים לעומת הגיבורים הלאומיים שלנו, שניסו לעמוד בפני הדרישה הזאת, ולא יכלו לה. דויד המלך כפרשת אוריה החיתי. אחאב, אולי הגדול שבכל מלכי ישראל, כפרשת נבות הירועאלי. גדולי ההיסטוריה העברית אשר חטאו ונענשו. שני צעירים ערביים, שיצאו לחטוף אוטובוס, נשבו ונרצחו ברם קר. קולם זועק מן הארמה. אולי היו רק שניים אך קולם הוא הזועק, וכל תחבולות השילטון ועלילותיו לא ישתיקו את הקול הזה. כי זוהי מיצוות ההיסטוריה העברית. מה קטנו הפוליטיקאים, שאינם שומעים ואינם מכינים! הנשמה הלאומית — כן, יש דבר כזה! זועקת לחקירה, לגילוי האמת, לעשיית צדק.

באים ואומרים: רק המיעוט בעם משמיע דרישה זו. מיעוט הוא, ולא רוב. ומכיוון שמיעוט הוא, אין צורך להקשיב, אין צורך להיענות, אוי לכסילים האלה!

קול המצפון, קול הצדק, הקול המבטא את דבר הנשמה הלאומית, הוא תמיד קולו של מיעוט. אך זהו המיעוט אשר קולו מהדהד בהיסטוריה. נביאי ישראל היו מיעוט שבמיעוט. אך את קולם אנהנו שומעים, קול ברור וצלול, ממרחק של 2500 שנים.

עמוס הנביא, הנוקד מתקוע — העולם כולו זוכר אותו. ואילו את אויב, איש-השילטון, אמציה הכהן, לא היה זוכר איש, אילמלא טרח עמוס עצמו להצניח את שמו. אך כימיו היה אמציה האיש הגדול, שהופיע בראש כל מהדורות-החדשות בטלוויזיה, בראש העמוד הראשון של ידיעות בית-אל.

רימיהו הנביא הוא ססדבר בעולם. מי זוכר את האנשים שזרקו אותו לבור של טיט?

כל ילד בכריסטינה לומד בבית-הספר את נאומיו בניהאלמוות של רוברט ברק, המטיף הגדול לשיחרור המושבות האמריקאיות. מי זוכר כיום את שריו של המלך ג'ורג' הרביעי, ואת כל עדת הפוליטיקאים אשר ברישעותם וכחנתשאותם ניסו לרצח את המתישכים באמריקה? שמו של אלפרד דרייפוס הפך נכס עולמי, וכמוהו שמו של אמיל זולא. מי זוכר כיום את שמות השופטים והשרים ושאר בני-הבליעל כשם ביטחון-המדינה?

שמו של ז'רפול סארטר רשום באותיות-זהב בדיבריימי המאה ה-20. מי זוכר כיום את הגנרל שאלו הגנרל מאסי, וכייהטבחים של אלג'יריה, שנתלומדים במדיה-הפאר פיאר את שערי כל השבועונים, ושמש נישא כפי כל כנביווייה-אומה?

קומץ האנשים שהטיפו נגד מילחמת-העוולה בלבנון מן הרגע הראשון (ואני גא על כי היתה לי הזכות להימנות עימם) — דעתם התקבלה, דיבריהם ייזכרו. למי אכפת היום מה אמרה כל עדת הרומאים והשקנים והתנפנים ששפכו את הדם הזה?

אם אכן מיעוט הוא התובע כיום את חקירת הפרשה — זהו המיעוט הקובע, וכל הציניקאים המתחכמים, וכל המצטלבים בצלב הביטחון, וכל הרמאים המתחסדים — ערך דיבריהם כקליפתי-השום.

הדמוקרטיה היא שילטון הרוב בבחירות. כך צריך להיות. לא מפני שהרוב תמיד צודק, אלא מפני שהרוב הוא רוב, ואין סדר טוב יותר לניהול ענייני החברה. לגבי עניינים שבצדק, לא הסטאטיסטיקה קובעת. קובע המצפון.

(ה) ההוראה היתה בלתי-חוקית. נתן ההוראה בדרג הממשלתי, מעביר ההוראה (ראש השב"כ) ומבצעי ההוראה שותפים כולם לפשע-מלחמה. על פשעים מסוג זה הוצאו מנהיגים וקצינים להורג בני-רנברג.

(ו) בפעולה אירעה "תקלה": הצלמים הניצחו את החוטפים לפני רציחתם, וכך התגלו הרבנים.

(ז) אחר-ימעה הדיח ראש השב"כ את אנשיו להעיר עדות שקר לפני שתי ועדות ממלכתיות (ועדת-זורע וועדת-בלטמן). כך הפילו בפח את האלוף יצחק מרדכי. אין שמיץ של ספק שכך תקבע ועדת-החקירה, וכל המתנגדים להקמתה יודעים זאת היטב.

אם כן, לשם מה צריכה לקום ועדת-חקירה? אם רק תאשר את אשר ידוע לנו ממילא, לשם מה היא נחוצה? היא דרושה כדי לקבוע דברים בצורה מישפטית, ממלכתית, מוסמכת.

זהו ההבדל בין קביעה עיתונאית וקביעה מישפטית. בין דיברי אנשים פרטיים ודיברי המוסד המישפטי הממלכתי. בין רדיפת הצדק כידי פרטים ובין שילטון-הצדק במדינה. הצדק צריך להיעשות ולהראות.

וכבר אמר השופט: צדק שאינו נראה, כאילו לא נעשה. ראית הצדק היא הקובעת במדינת-החוק. לכן רשנו והשגנו ועדת-חקירה ממלכתית לבדיקת הטבח בצבחה ושאתילא, שקבעה את העובדות בצורה סופית ומוסמכת. על מסקנותיה אפשר להתווכח. אבל לא הן חשובות. חשובה קביעת האמת.

לכן רשנו, ונמשיך לדרוש, הקמת ועדת-חקירה לבדיקת מילחמת-הלבנון כולה. לכן אנו דורשים את הקמתה של ועדת-חקירה ממלכתית בפרשת השב"כ.

חוק ועדות-החקירה הוא אחד החוקים החשובים ביותר שהתקבלו איפעם במדינת-ישראל ענייני. הוא החוק החשוב ביותר שהשתתפתי בקבלתו ככל 10 שנות כהונתי בכינסת.

לחוק זה יש היסטוריה, הנוגעת מאוד לענייני שלפנינו: דויד בן-גוריון תבע להקים "ועדת-חקירה מישפטית" כדי לבדוק מי נתן את ההוראה לביצוע העסקינשי הישראלי במצ"ריים.

ראש אמ"ן, בנימין ג'יבלי, טען שקיבל את ההוראה מפי שר הביטחון, פינחס לבון. זה הכחיש. היתה ועדת-בדיקה סודית, וג'יבלי הוחשר בכך שהדיח עדים לעדות-שקרו כדי להוכיח את צידקתו.

תביעתו של בן-גוריון למינוי ועדת-חקירה מישפטית נדחתה — בין השאר מפני שאז לא היה קיים חוק כזה. על ענייני זה נפלה ממשלת-ישראל פעמיים, ופרש בן-גוריון מהשילטון וממפלגתו.

אחד האנשים שתמכו בדרישה הנמרצת לזעזוע-חקירה היה סגן שר-הביטחון שימעון פרם, שפרש גם הוא מן הממשלה ומן המפלגה על רקע זה.

רבים מאיתנו התנגדו לדרישת בן-גוריון, מפני שלא האמנו בכנותה. ראינו בה חלק ממערכה לערער את השילטון הדמוקרטי ולבסס שילטון-יחיד, בעזרת "נערי הצדק" שלו, ופרס בראשם. אחד המתנגדים היה יעקב-שימשון שפירא. אבל היו לו לבטים קשים בעניין זה, ועם התמנותו כשר-המישפטים יום את חקיקת החוק הקיים למינוי ועדות-חקירה מישפטיות, חוק לתפארת.

בחוק יש הגדרה ברורה הקובעת מתי, כאילו מצבים ולאילו נושאים יש להקים ועדת-חקירה: "עניין שהוא בעל חשיבות ציבורית חיונית אותה שעה".

אם איפעם היה נושא, אשר מתאים להגדרה זו בדיוק, הרי זה פרשת השב"כ.

עוד בעת הדיון על הצעת-החוק של שפירא עמדתי על עקב-אכילס שלה. מטירת זכות-ההחלטה הבלעדית של הקמת ועדת-חקירה בידי הממשלה.

לכן הגשתי הסתייגות, שנוסחה על-ידי אמנון זיכרונאי. 1. ראו הכנסת, או הממשלה, או בית-המישפט העליון בהרכב מיוחד של חמישה שופטים, ולאחר שהוגשה עתירה תמאימה, שיש צורך לברר עניין בעל חשיבות ציבורית חיונית, רשאי כל אחד מן הגופים הנ"ל להחליט על הקמת ועדת-חקירה שתחקור בעניין..."

להנמקת ההסתייגות אמרתי דברים, שיכולתי לחזור עליהם מילה במילה: "לגבי השאלה מי יחליט (על הקמת ועדה) — כאשר מסכימים כי ההחלטה על כך נתונה בידי הממשלה, הרי למעשה מרוקנים את החוק הזה מעיקר התוכן שהיינו רוצים לראות בו. שהרי כמעט כל דבר השנוי במחלוקת, הטעון חקירה לטיהור האווירה הציבורית — מעוניינת הממשלה שלא ייחקר."

ההסתייגות נדחתה, כמוכן. כל מי שהצביעו נגדה יכלו השבוע להכות על חטא.

חקירה צריכה להיות. ועדת-חקירה ממלכתית צריכה לקום. בלעדית, לא יהיה מנוח. הרם זועק אלינו מן הארמה.

המיעוט הוא המשמיע את קול המצפון, כשאינו פוסולארי. הרוב בא אחרי, לאיפעם באיחור, ורושם את דיבריהם של אנשי-המצפון בספריה-ההב.

חקירה צריכה להיות. ועדת-חקירה ממלכתית צריכה לקום. זוהי רשימה שאין לעמוד בפניה. ולא מפני שצריכים להעניש את העברייני. זה אינו חשוב כלל.

אברהם שלום, ראש השב"כ, הגדיר את עצמו כעברייני. הוא חרץ את דינו בעצמו, כאשר ביקש את התנינה, על פי הסעיף בחוק הקובע כי, "לנשיא המדינה נתונה הסמכות לחון עבריינים."

ומכיוון שלא פירט על איזו עכירה בדיוק הוא מבקש חנינה, הוא הרשיע את עצמו ככולן; רצח, שותפות-לרצח, קשירת קשר, הרחה לערות-שקר, ועוד כהנה וכהנה. האם היתה החנינה חוקית או בלתי-חוקית? זה חשוב, אך לא זהו הדבר הקובע. שהרי אינו מבקש להטיל על אברהם שלום עונש נוסף. התפטרותו, נסיבות אלה, תוך הרשעת עצמו, היא עונש הולם.

החנינה אינה נוגעת לחקירה. ובוודאי שאינה מונעת אותה.

חקירה צריכה להיות. ועדת-חקירה ממלכתית צריכה לקום. ולא מפני שהאמת אינה ידועה.

האמת ידועה. עצם התנהגותם של המעורבים בדבר מוכיחה אותה. פחדנותם, שקרנותם, התבינותם, התחסדותם, התחכמותם — האם יש הוכחות טובות מאלה?

הם הרי לא היו מתנגדים להקמתה של ועדת-חקירה ממלכתית בלתי-משוחזרת, אילמלא היו בטוחים שהיא תגיע למסקנות אלה: (א) ראשיה-הממשלה, יצחק שמיר, הורה לזרועות-הביטחון שלא לבקש עזר שבויים בעת היתקלות עם "מחבלים", אלא להרגם בו במקום.

שמיר, שהיה בעבר מוערב במיקריה-הרג ללא דין ומישפט, אימץ לעצמו את שיטתו של אריאל שרון, כפי שהופעלה ברצועת-עזה — הרג כל השבויים, תחת הסיסמה "לא לוקחים שבויים".

(ב) ההוראה נמסרה לשב"כ ולשאר כוחות-הביטחון, והם פעלו על פיה בכל המיורים.

(ג) בעת ההשתלטות על האוטובוס בקו 300, ניתנה למסתערים ההוראה להרוג את כל "המחבלים". ההוראה ניתנה על-ידי הרמטכ"ל, משה לוי, שנכח במקום. המסתערים לא יכלו לבצע את ההוראה, מפני שלא זיהו בביתחון שני חוטפים.

(ד) שני החוטפים האחרים נהרגו בידי השב"כ אחרי שנחקרו ונקבעה זהותם. ההוראה לכך ניתנה על-ידי אברהם שלום, ראש השב"כ, שנכח במקום בחברת הרמטכ"ל ושרה-הביטחון משה ארנס.